

2015

Policy

Klimat och hälsa

Sveriges läkarförbund

Klimat och hälsa

Sveriges läkarförbunds policy för att främja klimatåtgärder och hälsa.

Under de senaste 100 åren har jordens befolkning fyrfaldigats samtidigt som energikonsumtionen per capita har ökat trefaldigt. Tillgänglig billig fossil energi och tekniska framsteg har lett till en enastående utveckling av människors välbefinnande och livskvalitet, även om fördelningen fortfarande är mycket ojämn.

Den snabba expansionen har medfört ett ökat mänskligt tryck på de globala biofysiska processer som är en förutsättning för de ekosystem som försörjer oss.

WHO har slagit fast att det finns mycket starka bevis för att mänskliga aktiviteter påverkar det globala klimatet och att klimatförändringarna har allvarliga konsekvenser för folkhälsan. Extrema väderhändelser och påverkan på mat- och vattenförsörjning är direkta effekter av förändringar av ekosystem som är förknippade med den globala uppvärmningen och medför påtagliga hälsorisker, exempelvis ökade dödsfall i värmeböljor och naturkatastrofer liksom ökad förekomst av vektorburna sjukdomar såsom malaria.

Fortsatta klimatförändringar kommer att få starkt negativa sociala och miljömässiga konsekvenser, globalt

sett kommer länder med svag infrastruktur - främst utvecklingsländerna – att drabbas värst. Effekterna av en höjning av den globala medeltemperaturen och dess påverkan på hälsa är omfattande: stormar och översvämningar, kraftiga värmeböljor och torka, påverkan av dricksvatten och luftkvalitet kan leda till omfattande effekter på folkhälsa såsom förändrat sjukdomspanorama samt ökad psykosocial belastning.

Förutom de direkta negativa hälsoeffekterna ger klimatförändringarna upphov till havsförsurning på grund av den snabba ökningen av koldioxid vilket påverkar den biologiska mångfalden. Minskande ozonhalt i atmosfären och brist på färskvatten är andra exempel. Sammantaget är riskerna stora, inte bara för jordbruk och livsmedelsförsörjning utan även för ekonomi och folkhälsa.

Samtidigt står mänskligheten inför en stor utvecklingspotential. Grön ekonomi som bland annat innebär revolutionerande teknik och förändringar i vissa levnadsvanor förväntas ge upphov till fler arbetstillfällen och förutsättningarna ökar för bättre hälsa och minskad

global fattigdom. Den samlade bedömningen är att klimatförändringen innebär den största framtida utmaningen för mänskligheten. Här finns också den största möjligheten att förbättra hälsan i ett globalt perspektiv -om världens länder handlar snabbt. I det korta perspektivet är en minskning av växthusgaser helt central. Ett fossilfritt samhälle är mer hälsofrämjande och innebär mindre exponeringar för luftföroreningar vilket är av stor betydelse för folkhälsan. Basen för den fortsatta samhällsutvecklingen är att vi måste vårda och underhålla ekosystemen, som är vår försörjningsbas.

Läkarförbundet menar att mänskliga aktiviteter inte bör leda till allvarliga förändringar av jordens klimat. Genom exempelvis ändrade matvanor, och därmed ändrad produktion av mat liksom minskad användning av fossila bränslen, kan koldioxidutsläppen minska samtidigt som gynnsamma folkhälsoeffekter förväntas.

För läkarkåren är det nödvändigt att öka insikten om hur hälsan och sjukvården påverkas av förändringarna i klimat och miljö och att finna sin roll i samhällets hantering av dessa problem. WHO, EU och World Medical Association har sedan flera år påtalat vikten av att snarast sätta igång med detta arbete, där British Medical Association är en förebild.

Sveriges läkarförbunds policy syftar till att stimulera den fortsatta utvecklingen av preventiva och adaptiva

klimat- och hälsoåtgärder inom hälso- och sjukvården på lokal, nationell och global nivå. Utgångspunkten är att synliggöra hur läkarkåren och Läkarförbundet kan bidra positivt i klimatfrågan med inriktning på hälsofrågor. Läkarkåren har en viktig roll att spela för att öka medvetenheten om klimatförändringarnas påverkan på hälsan och främja en mer miljövänlig livsstil. Det är viktigt att läkare delar med sig av sin kunskap och erfarenhet inom klimat- och hälsoområdet, genom att på olika sätt sprida information och samverka med andra yrkesgrupper och organisationer.

Läkarförbundet har en viktig roll när det gäller att:

- Identifiera och stödja åtgärder som både minskar miljöpåverkan, men också leder till förbättrad hälsa, såsom hållbar energiförbrukning, hållbara transportsystem och ändrad produktion och konsumtion av mat.
- Verka för en anpassning av hälso- och sjukvården till kommande klimat- och miljöförändringar.
- Påverka attityder och opinion genom att förmedla vetenskapligt grundade fakta till beslutsfattare och allmänhet om sambanden mellan klimat, klimatförändring och hälsa inom ramen för vår profession.

- Förmedla att omställningen till ett hållbart samhälle för kommande generationer innebär en samhällsutveckling med ny teknik och bättre möjligheter för god hälsa.
- Arbeta globalt då klimatets hälsoeffekter är globala och måste lösas i en anda av jämlikhet, förbättrat samarbete och respekt för mänskliga rättigheter.

Det här kan Läkarförbundet göra i den interna verksamheten

Läkarförbundet ska vara en förebild när det gäller miljöarbete. Lagar och förordningar ska betraktas som den lägsta nivån i miljöarbetet. Förbundets verksamhet ska bedrivas med så låg miljöpåverkan som möjligt. Hänsyn till miljön ska prägla förbundets verksamhet och bli en naturlig del i det dagliga arbetet. För att bidra till en hållbar utveckling bör alla medarbetare och förtroendevalda inom förbundet ha kunskap om förbundets policy och vara involverade i miljöarbetet för att göra bästa möjliga val för att minska verksamhetens miljöpåverkan. Målen intentioner och förbundets samtliga insatser ska regelbundet följas upp, utvärderas och redovisas.

Läkarförbundet avser att:

- Skapa ett miljömedvetande hos förbundets förtroendevalda och medarbetare.
- Prioritera miljömärkta produkter och utnyttja de möjligheter som ges att ställa miljökrav vid upphandling och inköp av varor och tjänster.
- Se till att förbundets verksamhet bedrivs på ett hållbart sätt genom att minska energiförbrukningen och utsläpp av koldioxid.
- Identifiera prioriterade frågor och driva dessa.
- Tillämpa en miljöanpassad rese- och mötespolicy.
- Förstärka en framtida ytterligare miljöanpassad policy för kapitalplacering.

Läkarförbundets roll på lokal och nationell nivå

Det här kan Läkarförbundet göra för att stödja läkarkåren.

Flera regioner i Sverige har redan kommit långt med förebyggande insatser och arbetat med att anpassa hälso- och sjukvården till det förändrande klimatet. Här arbetar man med problemanalyser, prognoser och strategier som bland annat innefattar energieffektivisering, hantering av värmeböljor och översvämningrisker. Läkarförbundets roll är att understödja och sprida kunskap om denna utveckling.

Läkarförbundet avser att:

- Stödja enskilda läkare och sjukvårdshuvudmän när det gäller att identifiera och initiera åtgärder som både minskar miljöpåverkan och leder till förbättrad hälsa.
- Utveckla och sprida idéer vidare genom att verka som en kunskapsbank och ett forum för debatt.
- Utbyta kunskap och erfarenhet inom klimat- och hälsoområdet, genom att på olika sätt samverka med andra yrkesgrupper och organisationer.

Läkarförbundets roll på global nivå

Läkarförbundet har en viktig roll när det gäller att öka förståelsen för att hälsofrågorna är globala; aktuella problem som infektioner, antibiotikaresistens och födoburna sjukdomar kräver internationell samordning för att lösas.

Läkarförbundet avser att:

- Samverka med andra länders läkarförbund och internationella organisationer för att öka kunskapen och se till att konkreta åtgärder vidtas för att råda bot på globala klimat- och hälsoproblem.
- Sprida information om och förhindra att miljön påverkas negativt av läkemedelshantering.
- Öka kunskapen om hur vi påverkas då ekosystemen sätts ur spel.
- Öka kunskapen om var och hur materiel och medicinteknik som används i sjukvården tillverkas och återvinns.

Läkarförbundets roll i utbildning

Sjukvårdens utövare, framför allt läkare har stor betydelse när det gäller att förklara orsakssamband vid sjukdomstillstånd. Därför är det viktigt att läkare tillägnar sig kunskap om förhållandet mellan klimat och hälsa. Läkarförbundet menar därför att kunskap om förhållandet mellan klimat och hälsa bör vara ett återkommande inslag under läkarutbildningen. Eftersom den framtida utvecklingen kommer att gå snabbt

och vara oförutsägbar, är det motiverat att det fortlöpande ges undervisning angående klimat och hälsa under specialitetstjänstgöring och fortbildning. Utbildningen behöver innehålla ett historiskt perspektiv i kombination med ett ekologiskt perspektiv, samt undervisning om de direkta hälsoeffekterna på människan i olika delar av världen.

Läkaren ska i sin yrkesutövning vara ett föredöme i klimatarbetet.

Läkarförbundet avser att:

- Verka för att klimat och hälsa ska vara en integrerad del i grundutbildningen.
- Verka för fortlöpande undervisning av god kvalitet angående klimat och hälsa under specialitetstjänstgöring och fortbildning.

Referenser

World Health Assembly and Executive Board policy documents on climate change and health http://www.who.int/globalchange/health_policy/wha_eb_documentation/en/

EU: Climate and human health

<http://climate-adapt.eea.europa.eu/health>

WMA Declaration of Delhi on Health and Climate Change <http://www.wma.net/en/30publications/10policies/c5/>

The British Medical Association

<http://bma.org.uk/working-for-change/international-affairs/climate-change>

Klimatsäkrat Skåne

<http://utveckling.skane.se/publikationer/rapporter-analyser-och-prognoser/klimatsakrat-skane/>

Sveriges läkarförbund, box 5610, 114 86 Stockholm
08-790 33 00 • info@slf.se • www.lakarforbundet.se